

چه عواملی در پیشگیری از وقوع جرم موثرند؟

نتایج یک پژوهش نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی، دینداری، رسانه‌های جمعی و افزایش تعامل اجتماعی بین پلیس و شهروندان در پیشگیری از وقوع جرم تاثیرگذارند.

نتایج یک پژوهش نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی، دینداری، رسانه‌های جمعی و افزایش تعامل اجتماعی بین پلیس و شهروندان در پیشگیری از وقوع جرم تاثیرگذارند.

به گزارش ایسنا، بزهکاری، پدیده‌ای اجتماعی &ndash؛ انسانی است که همه جوامع بشری از دیرباز با آن روبه‌رو بوده‌اند، همگام با رخداد بزه و جرم، امر پیشگیری از جرم نیز مطرح شده است. پیشگیری از جرم، جزئی از روش‌های غیرکیفری است که پیش از ارتکاب جرم پیش‌بینی و تدارک دیده می‌شود و هدف آن تحدید موقعیت‌های ارتکاب جرم است.

در پژوهشی که طاه‌ها عشایری و فاطمه نامیان انجام داده‌اند، آمده است: «سازوکار اصلی کاهش جرم در جامعه رویکرد پیشگیری از جرم است. مجموعه تدابیر و اقدام‌های کنش، واکنش پلیس که با حمایت از افراد در معرض خطر، افزایش آگاهی‌های عمومی، نظارت بر اماکن عمومی، افزایش هزینه‌های جرم و مداخله پس از وقوع جرم، درصد پیشگیری از ارتکاب مجدد همان جرم است، پیشگیری انتظامی نامیده می‌شود.»

عشایری و نامیان در این پژوهش می‌گویند: «سرمایه اجتماعی دربردارنده مفاهیمی چون اعتماد، همکاری و روابط متقابل بین اعضای گروه است، به گونه‌ای که گروه را به سمت دستیابی به هدفی رهنمون کند که بر مبنای ارزش‌ها و معیار رایج مثبت تلقی می‌شود. سرمایه اجتماعی به مثابه مؤلفه مهم در پیشگیری از جرم سازوکاری نوین محسوب می‌شود، به عبارت دیگر، ایجاد شبکه اجتماعی فشرده‌ای است که با حفظ نظم اجتماعی، باعث ایجاد حس مسئولیت اجتماعی و تعهد جمعی در افراد در قبال مباحث محیطی می‌شود.»

طبق آنچه در این پژوهش آمده: «بی‌نزاکتی محله یکی از عوامل اصلی جرایم خطرناک است. اگر محیط به نحوی طراحی شود که بتواند موجب بهبود یا تقویت جنبه‌های واپایش و نظارت افراد شود، تعلق ساکنان را به قلمرو خود بالا برده و تصویری مثبت از فضا ایجاد می‌کند و زمینه پیدایش و شکل‌گیری فرصت‌های مجرمانه کاهش خواهد یافت و در نتیجه مجرمان از ارتکاب جرم بازخواهند ماند. یکی از موضوعات مهم در مبحث پیشگیری و آموزش، اطلاع‌رسانی توسط رسانه‌های جمعی است. نقش رسانه‌های جمعی، فرهنگ‌پذیری، آموزش، اطلاع‌رسانی و ایجاد مشارکت اجتماعی است.»

عشایری و نامیان در ادامه این مقاله، دینداری را از عوامل مؤثر بر کاهش جرم می‌دانند و می‌گویند: «مذهب از طریق برقراری یک نظم اخلاقی درونی می‌تواند تدوین قوانین، گرایش به رفتارهای پرخطر را تحت تأثیر قرار دهد. علاوه بر آن پلیس به عنوان نهاد واسطه امنیت نمایان‌ترین وظیفه‌اش سازمان‌دهی امور انتظامی جامعه به منظور برقراری نظم و امنیت عمومی است، یکی از اقدام‌های مؤثر در راستای تحقق این وظیفه پیشگیری انتظامی از جرم است.»

این پژوهش به لحاظ پهنه زمانی، محدوده بین سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۷ بوده که تعداد جامعه آماری آن ۳۰ پژوهش و از بین آن‌ها ۱۸ سند پژوهشی متناسب با ملاک‌های فراتحلیل کمی به عنوان واحد تحلیل انتخاب شدند. بر اساس یافته‌ها ۵۰ درصد پاسخگویان را شهروندان، ۴۵ درصد را کارکنان نیروی انتظامی و ۵ درصد را دانشجویان تشکیل می‌دهند.

در این مقاله آمده است: «آمارها حاکی از افزایش نزاع، سرقت، قتل، جرایم جنسی و کلاهبرداری در طی سال‌های اخیر است. این امر الزامی بودن توجه به پیشگیری از جرم را نشان می‌دهد. در ایران پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهد که عوامل مختلفی بر پیشگیری از جرم تأثیر دارد. این پژوهش با هدف دستیابی به جمع‌بندی علمی درباره عوامل اثرگذار بر پیشگیری از جرم از روش فراتحلیل استفاده کرد. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی، دین‌داری، تعامل انتظامی، نظارت اجتماعی (رسمی، غیررسمی)، عوامل محیطی و رسانه‌های جمعی بر پیشگیری از جرم تأثیر داشته و بیشترین اندازه اثر مربوط به دین‌داری و کمترین، عوامل محیطی است. بر این اساس می‌توان با ایجاد آگاهی اجتماعی و شبکه‌های قوی پیوندی، نوعی حس جمعی نسبت به محیط را امکان‌پذیر کرد.»

طبق بررسی های صورت گرفته «محیط و سازوکار طراحی آن، نقش مهمی در پیشگیری از جرم دارد. ساختار فیزیکی و فرم فضا در چگونگی ایجاد یک فضای قابل دفاع، وجود نظارت طبیعی و تعلق خاطر به فضاهای محیطی، از مهم ترین ویژگی های محیطی برای پیشگیری از جرم است. پیشگیری از جرم نیازمند حضور فعال پلیس در اجتماع است. پلیس کارآمد، پاسخگو و دارای عملکرد مناسب باعث کاهش جرایم می شود. دین به عنوان نیروی وجدان جمعی عامل اصلی کنترل بزهکاری و جرایم است. مشارکت در مراسم دینی و مراسم جمعی همبستگی گروهی برای حفظ نظم اجتماعی و دفاع جمعی را تقویت می کند. علاوه بر آن، رسانه ها از مهم ترین ابزارهای نظارتی در جامعه هستند و به عنوان چشم جامعه عمل می کنند و می توانند مراجع کیفری را از مقدمات جرم آگاه کنند و باعث شوند که جرم در مرحله شکل گیری در نطفه خفه شود.»

نویسندگان این مقاله پژوهش خود را با پیشنهادهایی مانند افزایش سرمایه اجتماعی بین شهروندان، ایجاد دفاع جمعی محیطی از طریق شکل دهی به کانون های جمعی محلی (مانند: زنده نگه داشتن و احیای کانون های محلی فعال)، استفاده از نگهبان محله و افزایش تعامل بین نگهبان محله و ساکنان، ایجاد منازل و ساختمان ها و نهادهایی با دید طبیعی و نظاره گر به محیط، افزایش گشت و حضور پذیری پلیس در محله و نقاط جرم خیز، شکل دهی هویت مکانی، تعلق مکانی و ایجاد دلبستگی اجتماعی به محیط و کاهش سطح ناهمگونی محله از طریق ثبات سکونت و حفظ ساکنان در محله به پایان می برند.

این پژوهش در بیست و هفتمین شماره دوره چهاردهم فصلنامه "پژوهش های مدیریت انتظامی" منتشر شده است.